

Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2011-11-03
Reviderat 2012-05-08
Diarienummer 0435/10
Repronummer 153/12

Specialiststaben

Björn Johansson
Telefon 031-3680 234
E-post: bjorn.johansson@stadshuset.goteborg.se

Förslag beträffande enprocentregel för konstnärlig utsmyckning/gestaltning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

1. En enprocentregel för konstnärlig utsmyckning/gestaltning ska gälla vid ny-, om- och tillbyggnader av lokaler och bostäder i enlighet med som redovisas i detta tjänsteutlåtande. Regeln ska gälla för såväl stadens nämnder som stadens helägda bolag.
2. Möjligheten till konstnärlig utsmyckning/gestaltning ska beaktas vid uppförandet och iordningsställandet av offentliga platser i enlighet med som redovisas i detta tjänsteutlåtande.
3. Kulturnämnden får ett processägarskap och uppföljningsansvar för enprocentregeln som fastställs genom justering i nämndens reglemente i enlighet med bilaga 3.
4. Uppdraget till kommunstyrelsen att utarbeta och återkomma med förslag till regelsystem för konstnärlig utsmyckning vid byggnation i enlighet med yrkande i skrivelse den 1 september 2010 förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Med anledning av uppdrag från kommunfullmäktige 2010-10-14 (se bilaga 1) redovisar stadsledningskontoret i detta tjänsteutlåtande förslag till regelsystem och hantering av konstnärlig utsmyckning och gestaltning vid byggnation.

Stadsledningskontoret har granskat hur andra kommuner hanterar enprocentregeln alternativt enprocentrekommendationen. Den modell som funnits mest intressant är den som Stockholm stad arbetar efter och stadsledningskontoret föreslår därför en liknande ”Modell för Göteborg”.

Förslaget innebär i korthet:

- Enligt huvudregeln ska vid byggnation, en procent av byggkostnaden (byggkostnad inklusive byggherrekostnad) avsättas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning.
- Undantagna från huvudregeln är projekt av övervägande tekniskt karaktär, exempelvis ventilationsreoveringar, stambyten, tillgänglighetsanpassningar och liknande.
- Regeln ska gälla såväl nämnder som stadens helägda bolag.

- Kulturnämnden blir processägare för tillämpningen av enprocentregeln, innebärande bl a ett uppföljningsansvar av regeln och ledare för den process och rutin som föreslås beträffande nämndsektorn.

Med anledning av återremiss från kommunstyrelsen har stadsledningskontoret remitterat tjänstutlåtande/förslagen till ett antal berörda nämnder och bolag. Samtliga remissinstanser, förutom Förvaltning AB Framtiden, tillstyrker förslagen. Ett antal synpunkter framförs av remissinstanserna men stadsledningskontoret ser dem inte som skäl till förändringar i de remitterade förslagen.

Ekonomiska konsekvenser

En bedömning av nivån på de kommunala investeringar (d v s exklusive stadens bolag) som kommer att beröras av enprocentregeln uppgår till runt 1 000 mkr årligen. En procent på detta belopp innebär ca 10 mkr. Redan idag sker dock konstnärlig utsmyckning/gestaltning. Utgiften för den ytterligare konstnärliga utsmyckningen/-gestaltningen som blir en effekt av den föreslagna enprocentregeln, uppskattas mycket grovt till runt 4 mkr.

I kontakter med berörda kommunala bolag anger dessa att man redan idag genomför konstnärlig utsmyckning/gestaltning i den storleksordning och i sådana projekt som beskrivs i detta tjänsteutlåtande. Stadsledningskontorets bedömning är därför att förslagen inte kommer att innebära några merkostnader för bolagen.

Barnperspektivet, Jämställdhetsperspektivet, Mångfaldsperspektivet

Konstnärlig gestaltning och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet och människors välbefinnande. Exempelvis har den fysiska miljön runt barnen en viktig roll att spela för barns uppväxtvillkor. Ett syfte med konstnärlig gestaltning är att skapa offentliga rum för mångfald som lockar medborgare, oavsett ålder, bakgrund och behov. Konsten kan vara brobyggare mellan människor med olika kulturella bakgrunder.

Miljöperspektivet

Konsten kan förstärka en plats estetiska och humanistiska kvaliteter och ge människor stimulans och upplevelser av olika slag.

Omvärldsperspektivet

Estetisk och konstnärlig gestaltning ger en stad identitet och särprägel. En konstnärlig profilering som märks och syns tillför ett mervärde till gagn såväl för stadens invånare som för turister och andra besökare.

Bilaga 1: Protokollsutdrag från kommunfullmäktige

Bilaga 2: Protokollsutdrag från kommunstyrelsen 2011-11-16

Bilaga 3: Förslag till rutinbeskrivning

Bilaga 4: Förslag till reglementesförändring för kulturnämnden

Ärendet

Kommunfullmäktige fattade 2010-10-14 beslut om nytt reglemente för kulturnämnden. Fullmäktige gav samtidigt kommunstyrelsen i uppdrag att

”utarbete och återkomma med förslag till regelsystem för konstnärlig utsmyckning vid byggnation i enlighet med yrkande från S, MP, M, KD och V” (yrkandet redovisas i bilaga 1)

Vid behandling av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande i ärendet beslutade kommunstyrelsen 2011-11-16 att återremittera ärendet till stadsledningskontoret för hörande av berörda nämnder och bolagsstyrelser (se bilaga 2). Tjänsteutlåtandet remitterades därför till byggnads-, fastighets-, kultur-, lokal-, park och natur-, och trafiknämnden samt bolagen Förvaltnings AB Framtiden, GotEvent AB, HIGAB och Älvstranden utveckling AB (ÄLVAB). En sammanfattning av remissinstansernas synpunkter och stadsledningskontorets kommentarer redovisas under rubriken ”Sammanfattning av remissvar och stadsledningskontorets bedömning” i detta tjänsteutlåtande. De kompletta remissvaren finns tillgängliga hos stadsledningskontoret.

Ärendets framtagning

Den modell för hantering av enprocentsregeln som redovisas i detta tjänsteutlåtande har i ett första steg utarbetats av stadsledningskontoret. Förslaget har sedan diskuterats med ett flertal berörda intressenter bl a med representanter för kulturförvaltningen, fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret, Förvaltnings AB Framtiden och ÄLVAB.

Bakgrund

I början av 2010 hemställde kulturnämnden till kommunfullmäktige dels

- att besluta att kulturnämndens reglemente förtydligas så att det tydligt framgår att kulturnämnden ansvarar för stadens konstnärliga utsmyckning när det gäller såväl byggnader, lokaler och offentliga miljöer dels
- att besluta att omvandla den nuvarande enprocenrekommendationen till regel

I sitt beslutsunderlag angav kulturnämnden att ”Göteborgs Stad har sedan 1960-talet, med ett nytt beslut i kommunfullmäktige 1985, haft som rekommendation att 1 procent av kostnaderna vid kommunala byggprojekt bör användas till konstnärlig utsmyckning. Denna s k enprocenrekommendation har gjort det möjligt att med samtida konst skapa intressanta inre och yttre miljöer för medborgarna, ge byggnader ett både kulturellt och ekonomiskt mervärde samt synliggöra och skapa arbetstillfällen för konstnärer.”

I kulturnämndens nu gällande reglemente framgår att nämnden ska ”Verka för stadens konstnärliga utsmyckning i såväl byggnader och lokaler som offentliga utemiljöer samt följa upp omfattning och i övrigt utförande av sådan utsmyckning”. Vare sig i det tidigare eller nu gällande reglementet nämns ”enprocenrekommendationen”. Detta försvårar kulturnämndens uppföljningsuppdrag och nämnden anger dessutom att tillämpningen försvåras ”eftersom det i dagsläget saknas en tillfredsställande struktur för arbetet med rekommendationen. Bedömningen är att det behövs en modernisering av ett system som skapats i en annan tid med helt andra förutsättningar än idag.”

Gällande bestämmelser

Stadsledningskontoret har kartlagt vilka politiska beslut som fattats beträffande konstnärlig utsmyckning. Stadsfullmäktige- respektive kommunfullmäktige-handlingarna GSH 1963:365 och GKH 1973:586, samt tjänsteutlåtande och beslut i kommunstyrelsen 1985-03-13 har därför granskats.

Kommunstyrelsen beslut i mars 1985 innebar att man biföll stadsledningskontorets tjänsteutlåtande där kansliet uttolkat GKH 1973:586. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande anges bl a

”Enligt stadskansliets mening innebär kommunfullmäktiges ovannämnda beslut 1973 att lägga kulturberedningens betänkande till grund för det fortsatta programarbetet, att 1%-regeln för konstnärlig utsmyckning skall tillämpas vid all nybyggnation och vid större ombyggnader. Tolkningen innebär att nämnderna skall överväga konstnärlig utsmyckning i samtliga fall när ett ny- eller ombyggnadsprojekt aktualiseras.

Enligt vad stadskansliet konstaterar kan de kommunala bolagen inte åläggas att tillämpa 1%-regeln. Stadskansliet föreslår dock att de kommunala bolagen uppmärksammas på regelns tillämpning inom den kommunala förvaltningen och att det framhålls som önskvärt att regeln tillämpas också av de kommunala bolagen.”

Stadsledningskontorets uppfattning är att regelsystemet kring konstnärlig utsmyckning är svårtillgängligt och dåligt anpassat till dagens förutsättningar. Det blir därmed också svårt att följa upp. En revidering som innebär förtydligande och uppdatering är därför behövlig. Ett reviderat regelsystem bör, i relevanta delar, även omfatta de kommunala bolagen.

Omvärldsanalys – Stockholmsmodellen

Stadsledningskontoret har granskat hur andra kommuner hanterar enprocentregeln alternativt enprocentrekommendationen. Den modell som funnits mest intressant är den som Stockholm stad arbetar efter. En kort beskrivning av modellen framgår nedan.

I Stockholms stad har en genomarbetad samarbetsform och rutin utformats för hantering för enprocentregeln. Ägare för denna rutin/process är Stockholm konst, en enhet som organisatoriskt finns inom i stadens kulturförvaltning. Hos Stockholm konst finns, inom konstområdet, erfarna projektledare. Processen tillämpas för alla byggprojekt som genomförs av stadens nämnder. För de allmännyttiga bostadsbolagen gäller att de ska avsätta 1 procent för konstnärlig utsmyckning/gestaltning vid exploatering och byggnation av nya bostadsområden och bostadsfastigheter. Privata byggherrar kan använda sig av tjänsterna från Stockholm konst. Finansiering tjänsterna från Stockholm konst finansieras med en avgift motsvarande 10 procent av projektkostnaden (kostanden som avsatts för konstnärlig utsmyckning).

Inför byggprojekt tillsätts en samrådsgrupp med representanter för den som ska genomföra bygget och med projektledare från Stockholm konst som sammankallande. Projektledaren upprättar förslag till konstprogram och föreslår lämplig konstnär/-er för projektet. Efter att samrådsgruppen enats om konstnär får denne uppdraget att redovisa skisser och budget. När underlaget godkänts upprättar Stockholm konst kontrakt med konstnären. Projektledaren följer genomförandet. Vid slutbesiktning finns beställare, konstnär och projektledare med.

Som rådgivande organ finns under kulturnämnden ett politiskt sammansatt organ, konstrådet. Konstrådet är en part vid genomförande av större projekt hos Stockholm konst. Vid större projekt finns således två politikerrepresentanter från konstrådet med i samrådsgruppen.

En väsentlig del i process som tillämpas i Stockholm är den samverkan som sker mellan Stockholm konst och Exploateringskontoret. (Exploateringskontoret leder arbetet med genomförandet av de planer som rör den fysiska miljön i Stockholm, vilket innebär förvaltning, utveckling och exploatering av stadens mark.) Denna samverkan finns dokumenterat i ett av parterna upprättat PM undertecknad av exploaterings- respektive

kulturdirektör. Vid halvårsvisa genomgångar informeras Stockholm konst om aktuella markanvisningsbeslut med preliminära tidsplaner och budget. Inför större exploateringsprojekt/-områden upprättas konstprogram. Området betraktas då som en helhet och det blir möjligt med en flexiblare användning av resurserna för konstnärlig utsmyckning. Den tidiga medverkan är en stor tillgång för att bättre möjliggöra integrering av konstnärlig utsmyckning och gestaltning i exploatering och byggnation.

Modell för Göteborg

Konstnärlig gestaltning och utformning av det offentliga rummet har stor betydelse för platsens attraktivitet och människors välbefinnande. Många olika intressenter är berörda av platsernas utformning. Ett syfte med konstnärlig gestaltning är att skapa offentliga rum för mångfald som lockar medborgare och besökare, oavsett ålder, bakgrund och behov.

Nedan och i bilaga 3 redovisas ett förslag till modell för regelsystem och tillämpning i Göteborgs Stad när det gäller enprocentregeln.

För att så långt möjligt undvika onödiga diskussioner och oklarheter är det önskvärt med definitioner inom ”enprocentregeln”. Det ska dock fastslås att sunt förnuft är väsentligt vid tillämpning av enprocentregeln. En viktig förutsättning är att planeringen för den konstnärliga utsmyckningen/gestaltningen utgår inte bara från en aktuell byggnad, utan från hela det omgivande offentliga rummet.

Tillämpning (huvudregel)

Vid all nybyggnation och vid större om- och tillbyggnader av lokaler och bostäder ska ett belopp motsvarande en procent av den beslutade byggkostnaden (byggkostnad inklusive byggherrekostnad) avsättas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning. Utsmyckning/gestaltning kan ske med både fast och tillfällig konst.

Arbets- och materialkostnader för uppsättning eller montering av konstverk som ingår i den fasta inredningen av byggnaden ska inte inräknas i beloppet för konstnärlig gestaltning.

Stadsledningskontoret föreslår inte någon nedre gräns för tillämpningen av enprocentregeln. Vid mindre byggprojekt är det självfallet så att det inte är meningsfullt eller t o m försvarligt att tillämpa enprocentregeln. Beträffande eventuella beloppsgränser är det dock stadsledningskontorets uppfattning att praxis får utformas av kulturnämnden och de berörda parterna.

Undantag

Undantaget från huvudregeln är projekt av övervägande tekniskt karaktär, exempelvis ventilationsrenoveringar, stambyten, tillgänglighetsanpassningar och liknande. Vid fastställande av enprocentbeloppet kan det också vara rimligt att reducera den beslutade byggkostnaden med eventuella extraordinära kostnader som är förenade med projektet. Detta gäller även exploateringsområden. Exempelvis ska inte åtgärder med anledning av markföroreningar, underliggande stödmurar m m inräknas när enprocentsbeloppet fastställs.

Exploateringsområden och bostäder

På liknande sätt som gäller för Stockholm Stad föreslås regelbundna genomgångar och avstämningar mellan kulturförvaltningen och fastighetskontoret för att identifiera markanvisningar och exploateringsområden som är på gång. Syftet är att säkerställa konstens plats i stadsutvecklingen. Kulturnämnden föreslås få uppgiften att skapa konstprogram som en del i relevanta exploateringsområden (se nedan).

Enprocentregeln föreslås således också tillämpas när det gäller allmännyttans, Förvaltnings AB Framtiden och i tillämpliga delar Älvstranden Utvecklings AB's ny, om- och tillbyggnader av bostadsfastigheter. Ett belopp motsvarande en procent av den beslutade byggkostnaden ska därför avsättas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning.

Är det fråga om hela exploateringsområden sker utsmyckningen/gestaltningen utifrån ett konstprogram som utarbetas av kulturförvaltningen. Kostnaden för framtagningen av konstprogrammet finansieras inom enprocentramen. Enprocenten för ett exploateringsområde ska användas på ett sådant sätt att helheten för området och också den omgivande miljön gagnas. Det innebär att utsmyckningen/gestaltningen kan komma att koncentreras till vissa delar av området och till olika genomförandeetapper.

I samband med markanvisning bör fastighetsnämnden villkora denna med att exploatören tillämpar enprocentregeln.

Konst

Konst är inget absolut begrepp. Konst kan och ska värderas. Den offentliga konsten kan vara fast eller tillfällig och utförd i en mångfald tekniker som exempelvis video, skulptur, textil, ljud eller måleri. Den kan vara utförd i material som är befintliga delar av, eller samspelar med befintliga element i såväl stadsplaneringen som i naturen. Konsten kan också med fördel vara funktionell och vara möjlig att integrera med. Det är kulturförvaltningens projektledare, beställaren och i förkommande fall utskottet Göteborg Konst (se nedan och bilaga 3) som bör ha avgörandet vilken konstnärlig utsmyckning och gestaltning som ska tillskapas för aktuellt byggprojekt. Målet är konsensus bland dessa men är det inte möjligt att uppnå är det beställaren som slutligt avgör.

Process och finansiering av kulturnämndens arbete

I bilaga 3 redovisar stadsledningskontoret ett förslag till rutinbeskrivning för den konstnärliga utsmyckningen/gestaltningen vid ny-, om- och tillbyggnad. (Beträffande stadens bolag, se nedan under rubriken "Stadens bolag"). Kulturnämnden föreslås bli processägare. Kulturnämnden föreslås leda processen vilket bl a innebär en rådgivande och stödjande roll, men också ett uppföljningsansvar att enprocentregeln efterlevs. För finansiering av detta kulturnämndens uppdrag föreslås att 10 procent av den procent som ska användas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning avsätts för uppdraget.

Den redovisade rutinen/processen ska naturligtvis inte tillämpas vid byggprojekt där 1 procent uppgår till ett mindre belopp. Kostnaden för tillämpningen av rutinen måste vara försvarlig i förhållande till nivån på kostnaden för konsten. Beträffande eventuella beloppsgränser är det stadsledningskontorets uppfattning att praxis får utformas av kulturnämnden och de berörda parterna.

Berörda

Lokalsekretariatet är samordnande organ för utformning av långsiktig strategi och planering för stadens samlade lokalförsörjning. Lokalnämnden är vanligtvis det verkställande organet för nybyggnation och för eventuella om- och tillbyggnader av stadens lokaler. Detta är aktörer som blir centrala för att förverkliga enprocentregeln. Även idrotts- och föreningsnämnden är till del en byggande organisation och ska beakta enprocentregeln vid byggnation av idrotts- och sportanläggningar för stadens invånare. Beträffande offentliga mötesplatser (se nedan) berörs park och naturnämnden och trafiknämnden. Byggherrarna blir "beställare" av de tjänster som kulturförvaltningen föreslås tillhandhålla.

Byggnadsnämnden får också en roll när det gäller att säkerställa enprocentregeln. Det sker i samband med detaljplanearbete.

Stadens helägda bolag blir också berörda av enprocentregeln när de bygger. De bolag som i första hand kan bli berörda bedöms vara HIGAB och GotEvent AB. I samband med bostadsbyggande och sk exploateringsområden (se ovan) är de kommunala bolagen Förvaltnings AB Framtiden och ÄLVAB parter och blir berörda.

Underhåll och registrering

När det gäller skötsel och registrering av konst som staden och de kommunala bolagen blir ägare till gäller den organisation och ansvarfördelning som anges i GKH 2006:44. Det innebär bl a att park- och naturnämnden ansvarar för skötsel av den utomhuskonst som staden äger, medan kulturnämnden på motsvarande sätt ansvar för inomhuskonsten. När det gäller konst som förvärfvas av lokalnämnden med anledning av enprocentregeln ansvarar denna nämnd för skötseln. Kulturnämnden har också uppdraget att upprätthålla och ajourhålla ett kommunicerbart register över den konst staden äger. Stadens bolag har av kommunfullmäktige uppmanats att i samråd med kulturnämnden dels upprätta register över den konst bolaget äger och dels genomföra planerat underhåll av konsten.

Offentliga mötesplatser

Staden nyuppför och iordningställer kontinuerligt offentliga platser, t ex lekplatser, torg, större eller mindre parkområden. Till offentliga platser kan också olika typer av trafikplatser räknas.

Huvudregeln, d v s att vid nybyggnation och vid större om- och tillbyggnader ska ett belopp motsvarande en procent av den beslutade byggkostnaden avsättas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning, ska så långt möjligt tillämpas vid uppförandet och iordningsställandet av ovanstående typer av offentliga platser.

En sådan hantering ligger också i linje med den av kommunfullmäktige 2011-09-08 antagna motionen om ”konstnärlig utsmyckning av Göteborgs cirkulationsplatser” (GKH 2011:11).

Uppdrag för kulturnämnden

Som anges ovan föreslås kulturnämnden bli processägare och processledare när det gäller tillämpning av enprocentregeln. Nämnden föreslås också få ett ansvar för uppföljning av regeln. Ett förslag till justering och komplettering till kulturnämndens reglemente som tydliggör detta uppdrag och ansvar redovisas i bilaga 4.

Inom kulturförvaltningen behöver resurser i form av projektledare skapas för uppdraget med enprocentregeln. Storleken på resurserna är beroende på antalet och omfattningen på uppdrag avseende konstnärlig utsmyckning/gestaltning. Resurserna förutsätts kunna finansieras med att 10 procent av den procent som ska användas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning avsätts för nämndens nya uppdrag. Denna kostnad debiteras beställaren av kulturförvaltningen.

Som stöd och rådgivande organ föreslås ett politiskt sammansatt organ, förslagsvis med namnet utskottet Göteborg Konst, inrättas. Utskottet Göteborg Konst föreslås få 7 ledamöter och de utses av kulturnämnden. Utskottet Göteborg Konst medverkar i större projekt (utsmyckning/gestaltning till en kostnad över 17 prisbasbelopp, vilket 2011 motsvarar ca 725 tkr). Två ledamöter ingår då i det som benämns ”projektgrupp” i rutinbeskrivningen i bilaga 3. Därmed säkerställs politisk insyn i projekten.

Stadens bolag

Inledningsvis anges som en utgångspunkt att enprocentregeln bör omfatta även de kommunala bolagen. Stadsledningskontorets förslag innebär således att enprocentregeln i enlighet med vad som redovisas under rubriken ”Modell för Göteborg” ska gälla stadens helägda bolag. Detta förutsätts inarbetas i de helägda bolagens ägardirektiv.

Undantag ska dock göras för det som anges under rubriken ”Process och finansiering av kulturnämndens arbete”.

Anledningen till undantaget är ABL's (aktiebolagslagens) regler om vinstutdelning – skatteeffekter - och lagens om allmännyttiga kommunala bostadsbolag regler om värdeöverföringar - begränsningar i sådan överföring. Dessa regler kan bli tillämpliga när bolagen ska betala ersättning till kulturnämnden för deras arbete (10 procent av den procent som ska användas för konstnärlig utsmyckning/gestaltning, se ovan). Här ska också LOU (lagen om offentlig upphandling) beaktas, tjänsten att göra ett konstprogram och utforma förslag till den konstnärliga utsmyckningen/gestaltningen kan falla under denna lag.

När de helägda kommunala bolagen utformar arbetssätt/rutiner/processer för framtagning av konstprogram och utformning av konstnärlig utsmyckning/gestaltning bör man eftersträva att göra kulturförvaltningen till medaktör. Hur denna delaktighet och medverkan ska utformas är ett gemensamt ansvar för berört bolag och kulturförvaltningen.

Implementering

Efter beslut i kommunfullmäktige föreslås kulturnämnden och dess förvaltning få i uppdrag att informera berörda om regeln och i samråd med dessa utforma nödvändiga mer detaljerade rutiner och också praxis för tillämpningen av regeln.

Sammanfattning av remissvar och stadsledningskontorets bedömning

	Remissinstans	Beslut	Synpunkter fr remissinstanserna
1	Byggnadsnämnden	Tillstyrker	”positivt att de nu oklara förhållandena vad gäller regelverket om konstnärlig utsmyckning” ”blir tydliga och att kulturnämnden får ett tydligt processägarskap i denna för staden viktiga fråga”
2	Fastighetsnämnden	Tillstyrker	Förslaget om att villkora markanvisning med att exploatören tillämpar enprocentregeln är inget nytt men har tillämpats i annan form tidigare.
3	Kulturnämnden	Tillstyrker med två tillägg	Förslagets beloppsgräns för när politiker ska delta i utformningsprocessen är för högt ställd. ”Den modell som idag finns för inköp av konstnärlig utsmyckning/gestaltning som praktiseras av Lokalförvaltningen för förskolor och skolor ska bestå.”
4	Lokalnämnden	Tillstyrker	”Begreppet större om- och tillbyggnader är för vagt och behöver en tydligare definition”. Det är viktigt med tydlighet i vilka kostnader för byggnadsanknuten konstnärlig utsmyckning/gestaltning som ska inräknas i budgeterat belopp för konstnärlig utsmyckning/gestaltning.
5	Park o naturnämnden	Tillstyrker	Det är angeläget att beakta löpande skötsel- och underhållskostnader som uppstår för de konstverk som placeras på allmän plats. Det är angeläget att ha ett brett synsätt för vad

			<p>som är konst.</p> <p>Bra att beställaren alltid ska ha sista ordet vilken konstnärlig utsmyckning/gestaltning. Nämnden hade föredragit en tydlig nedre beloppsgräns för när enprocentregeln ska tillämpas men tror att en praxis kan utarbetas tillsammans med kulturförvaltningen.</p>
6	Trafiknämnden	Tillstyrker	<p>Vid utformningen av det offentliga rummet bör alltid stor hänsyn tas till viktiga aspekter t ex trafiksäkerhet, teknik och ekonomi. Förslaget förutsätter sannolikt att extra tilldelning behöver ske av investerings-, drift- och underhållsmedel till förvaltningen.</p>
7	Förvaltnings AB Framtiden (VD-skrivelse)	Avstyrker	<p>Bolaget ”har haft möjlighet att lämna synpunkter på förslaget under framtagandet, men vi kan konstatera att dessa inte givit några större avtryck i den nu gällande handlingen.”</p> <p>Koncernen uppmärksammar redan idag enprocentrekommendationen men bedömer att förslaget innebär merkostnader för koncernen.</p> <p>Bolaget ”anser att konst bör ses betydligt vidare än vad som är föreslaget.”</p> <p>För att skapa lika förutsättningar för alla byggherrar anser bolaget ”krav på konstnärlig utsmyckning kan regleras i markanvisningar och detaljplaner och således behövs inte ett regeldokument till.”</p> <p>Begreppet ”större om- och tillbyggnader” är otydligt och de föreslagna reglerna bör därför tillämpas endast vid nyproduktion.</p> <p>Konst bör ses som lös egendom och om placering sker på annan än av bolaget ägd mark eller mark där man har tomträtt, kan det strida mot lag och skapa otydlighet.</p> <p>Förslaget innebär ett misstroende mot koncernens arbete med konstnärlig utsmyckning.</p>
8	GotEvent AB	Tillstyrker	
9	HIGAB	Tillstyrker med tre reservationer	<p>Vid byggnation för statlig verksamhet bör rekommendationer från Statens konstråd gälla.</p> <p>Kulturminneslagen och bör gälla för byggnadsminnen.</p> <p>Plan och bygglagens bestämmelser bör gälla för byggnader särskilt värdefulla från historiskt, kulturhistoriskt, miljömässigt eller konstnärlig synpunkt.</p>
10	ÄLVAB (tjänstemanskrivelse)	Tillstyrker	<p>ÄLVAB förutsätter att stadens rutiner enligt ”Gemensam byggprocess för Göteborg” är samordnad med enprocentregeln.</p>

			<p>Efterlyser klarläggande om när i processen som ”konstprogram” utarbetas och dess status.</p> <p>Efterlyser förtydligande beträffande upphandling av konstprogram och projektledare och reglerna i LOU.</p>
--	--	--	---

Stadsledningskontorets har inga invändningar emot HIGAB's tre reservationer och konstaterar då att samliga remissinstanser, förutom Förvaltnings AB Framtiden, tillstyrker förslagen. Beträffande kulturnämndens tillägg avseende *förskolor och skolor* konstaterar stadsledningskontoret att föreliggande förslag innebär en generell tillämpning och kontoret ser inga behov av speciell hantering när det gäller förskolor och skolor.

Ett antal synpunkter på stadsledningskontorets förslag redovisas dock i remissinstansernas yttrande. Några efterlyser striktare *definitioner* för ”större om- och tillbyggnader”, vad som ska ingå i dessa begrepp och *beloppsgränser* för dem. Som framgår ovan är det stadsledningskontorets uppfattning att det mest ändamålsenliga för åstadkomma ökad tydlighet är att en praxis får utformas av kulturnämnden och berörda parter i samråd, i den praktiska tillämpningen av förslagen.

Några remissinstanser pekar på vikten av att beakta eventuella behov av *medel för drift och underhåll* av den konstnärliga utsmyckningen. Stadsledningskontorets delar uppfattningen om att sådana behov bör värderas och beaktas. De blir då en del i den driftkostnad som i övrigt behöver avsättas för ny-, om- och tillbyggnader.

ÄLVAB efterlyser i vilket skede som *konstprogram* utarbetas och vilken status dessa program får. Konstprogrammet förutsätts i stadsledningskontorets förslag bli ett arbetsmaterial i genomförandefasen, ett viktigt dokument men utan juridisk status.

Park- och naturnämnden och Förvaltnings AB Framtiden, framhåller vikten av ett *brett synsätt på konst*. Som framgår ovan delar stadsledningskontoret denna uppfattning och menar att stor öppenhet ska råda inför utformning, material, teknik m m när det gäller den konstnärliga gestaltningen.

Förvaltnings AB Framtiden framför i sitt remissvar att det är viktigt att skapa konkurrensneutralitet mellan byggherrar; privata och kommunala aktörer. Stadsledningskontoret har tagit fasta på detta och föreslår, som framgår ovan, att i samband med *markanvisning* ”bör fastighetsnämnden villkora denna med att exploitören tillämpar enprocentregeln”. I sitt remissvar har fastighetsnämnden ställt sig bakom detta.

Förvaltnings AB Framtiden har också i sitt remissvar lyft något som man ser som en problematik, om placering av konst sker på annan än av bolaget ägd mark eller där bolaget har tomträtt. Stadsledningskontoret bedömer dels att detta bör vara en mycket sällan förekommande omständighet och att lösningar får utformas när de faktiskt uppstår, dels att bolaget rimligtvis själv beslutar om var konsten placeras.

Ett resultat av den dialog som stadsledningskontoret haft med Förvaltnings AB Framtiden är den annorlunda hantering av enprocentregeln som föreslås i detta tjänsteutlåtande. Det innebär att enprocentregeln ska gälla stadens helägda bolag, däremot är de, med anledning av ABL och LOU, inte hänvisade till den beskrivna processen som leds av kulturnämnden. Att utforma av *alternativ process* anges som ”ett gemensamt ansvar för berört bolag och kulturförvaltningen” (se ovan). Med anledning av ÄLVAB's efterlysning av förtydligande ska också konstateras att reglerna i *LOU* ska tillämpas vid upphandling av konstprogram och eventuell projektledare.

Sammantaget innebär värderingen av remissinstansernas synpunkter att stadsledningskontoret inte ser skäl till förändringar i de remitterade förslagen. Avslutningsvis vill dock stadsledningskontoret understryka det som angivits tidigare i detta tjänsteutlåtande:

”Det ska dock fastslås att sunt förnuft är väsentligt vid tillämpning av enprocentregeln.”

GÖTEBORGS STADSLEDNINGSKONTOR

Björn Johansson

Peter Lönn

**Utdrag ur protokoll
Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum 2010-10-14**

§ 18 Dnr 0435/10

Förslag till revidering av kulturnämndens reglemente

Handling

2010 nr 143.

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Nytt reglemente för kulturnämnden fastställs i enlighet med bilaga 3 i stadskansliets tjänsteutlåtande.
2. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta och återkomma med förslag till regelsystem för konstnärlig utsmyckning vid byggnation i enlighet med yrkande från S, MP, M, KD och V i skrivelse den 1 september 2010.

Expedieras

Kulturnämnden
Kommunstyrelsen
Författningssamlingen

Vid protokollet

Christina Hofmann
2010-10-28

Ordförande

Jörgen Linder

Justerare

Ethel Sjöberg

Justerare

Marie-Louise Hänel-Sandström

Yrkande angående revidering av kulturnämndens reglemente

Kulturnämnden har bett om ett förtydligande av gällande regelverk där det framgår att kulturnämnden är huvudansvarig för stadens konstnärliga utsmyckning när det gäller såväl byggnader, lokaler och offentliga miljöer. När det gäller stadens konstnärliga utsmyckning ska den inte enbart utgöras av traditionella konstverk utan även omfatta fasader, tak, interiör och olika typer av material som används vid ny- och ombyggnation samt inredning. Mot bakgrund av detta bör inte endast kulturnämnden vara ensamt ansvarig för stadens konstnärliga utsmyckning. Fler aktörer, däribland Stadsbyggnadskontoret, ska tidigt involveras i arbetet med konstnärlig utsmyckning och bidra till att Göteborgs stads byggnader, lokaler och offentliga miljöer på olika sätt tillämpar enprocentsregeln.

Vi ställer oss tveksamma till att kulturnämnden ges i uppdrag att utarbeta ett förslag till regelsystem vad gäller den s.k. enprocentsregeln. Vi anser att det är lämpligare att stadskansliet utarbetar regelsystemet eftersom kulturnämnden är en av flera aktörer som kommer att beröras eller involveras i den kommande tillämpningen av regeln samt att det kommer att krävas samordning mellan de olika aktörerna.

KOMMUNSTYRELSEN FÖRESLÅS BESLUTA

att kommunfullmäktige ger stadskansliet i uppdrag att utarbeta och återkomma med förslag till regelsystem för konstnärlig utsmyckning vid byggnation enligt ovanstående

Utdrag ur protokoll
Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum 2011-11-16

§ 642, Dnr 0435/10

Förslag beträffande enprocentregel för konstnärlig utsmyckning/gestaltning

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 3 november 2011.

Yrkande från M, KD och FP den 10 november 2011.

Yttrande från FP den 15 november 2011.

Beslut

Enligt yrkande från M, KD och FP:

Ärendet återremitteras till stadsledningskontoret för hörande av berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Protokollsanteckning

Representanterna från FP antecknar som yttrande en skrivelse från den 15 november 2011.

Expedieras

Remiss nr 165 till stadsledningskontoret

Vid protokollet

Christina Hofmann

2011-12-05

Ordförande

Anneli Hulthén

Justerare

Jonas Ransgård

Rutinbeskrivning för konstnärlig utsmyckning/gestaltning vid ny-, om- och tillbyggnad

Initiativ

Byggherren/beställaren kontaktar kulturförvaltningen. En kalkyl, d v s en utgiftsram, för projektet bör då vara klar.

Informationsmöte

Kulturförvaltningen tar initiativ till ett informationsmöte med beställaren för genomgång av dels sin verksamhet, dels kort om projektet.

Beställning

Beställaren gör en formell beställning till kulturförvaltningen som påtar sig rollen som producent och inköpsansvarig för konst till projektet. Beställningen är signalen/förut-sättningen för kulturförvaltningen att påbörja uppdraget.

Utseende av projektledare

Kulturförvaltningen utser projektledare. Projektledaren får sina mandat från ansvarig tjänsteman/chef på kulturförvaltningen.

Tillsättande och sammankallande av samrådsgrupp

Kulturförvaltningen tillsätter och sammankallar en samrådsgrupp för projektet. I gruppen finns projektledaren och representanter för beställaren. Vid större projekt (utsmyckning/gestaltning till en kostnad över 17 prisbasbelopp) ingår 2 representanter från utskottet Göteborg Konst.

Formulering av konstprogram

Projektledaren upprättar ett konstprogram, ett förslag på var och hur konst kan tillskapas inom projektet. Programmet kan omfatta konst både inomhus och utomhus. Programmet diskuteras i samrådsgruppen.

Förslag om konstnär

Efter att samrådsgruppen är överens om konstprogrammet föreslår projektledaren lämplig konstnär/-er. Reglerna i LOU (lagen om offentlig upphandling) beaktas.

Skissinbjudan

Samrådsgruppen tar beslut om konstnär/er och denne/de får inbjudan att redovisa ett skissförslag. Skissinbjudan formuleras av projektledaren efter samråd i samrådsgruppen. Konstnären/-na ska inom 3 månader redovisa ett förslag till utformning, tidsplan och budget för projektet.

Skissgodkännande

Projektledaren eller konstnären/-na redovisar förslaget för samrådsgruppen. Samrådsgruppen diskuterar förslaget och antar eller avslår det. Målet är konsensus i samrådsgruppen, men är det inte möjligt att uppnå är det beställaren som slutligt avgör.

Kontraktsskrivning med konstnär

Kontrakt skrivs mellan kulturförvaltningen och konstnären/-na. Kontraktet beskriver konstverket/gestaltningen, dess utformning, tidplan med slutdatum för färdigställande/installation och kostnadsram.

Genomförande av projektet

Arbetet med konstverket utförs. Konstnären/-na ansvarar för att genomförandet sker inom avtalad kostnadsram. Löpande avstämningar ska genomföras mellan projektledaren och konstnären/-na, det gäller såväl praktiska som konstnärliga och också ekonomiska frågor. Återkoppling från projektledaren till övriga i samrådsgruppen sker.

Slutbesiktning

Efter färdigställande besiktigas konstverket av beställaren, projektledaren och konstnären. Protokoll upprättas vilket bl a ska innehålla material, teknik, montering, skötselanvisningar, underhåll, och annan information om verket.

Garantibesiktning

En garantitid för konstverket ska fastställas mellan konstnär och beställare. Efter den avtalade garantitiden görs en garantibesiktning med deltagande av beställaren, projektledaren och konstnären/-na.

Förslag till reglementesförändring för kulturnämnden.

Nuvarande lydelse	Förslag till förändrad lydelse
Verka för stadens konstnärliga utsmyckning i såväl byggnader och lokaler som offentliga utemiljöer samt följa upp omfattning och övrigt utförande av sådan utsmyckning. Nämnden skall tillika ansvara för registerhantering av stadens konst, såväl inomhus-, som utomhuskonst, samt vård av inomhuskonsten.	Verka för stadens konstnärliga utsmyckning i såväl byggnader och lokaler som offentliga utemiljöer. Vara processägare och -ledare vad avser enprocentregeln och också ansvara för uppföljning av regeln.
	Ansvara för registerhantering av stadens konst, såväl inomhus-, som utomhuskonst, samt vård av inomhuskonsten.